

Prosedyre for håndtering av dødfisk, svimere og ensilasje

Kategori: Prosedyrer

Dokumentansvarlig: Karl Fredrik Ottem

Godkjenner: Truls Hansen

Versjon: 24

Dato for siste revisjon: 15. mars 2019

Dokumentnummer: 289

Formål

Sørge for å redusere smittepress ved regelmessig opptak av dødfisk og svimere, både laks og rognkjeks. Gjennom opptak og registrering vurderes helsetilstand. Sørg for velferdsmessig rett behandling ved opptak av svimere og villfisk. Unngå forurensning. Registrere svinn. Sikre best mulig gjenvinning av avfallet. Sikre varsling internt og til Mattilsynet ved øket dødelighet og mistanke om sykdom.

Verneutstyr

Ved arbeid med maursyre skal det brukes vernebriller og hansker.

Ved arbeid med konsentrert maursyre (f.eks. fylling av maursyre på ensilasjetank) skal det brukes vernebriller, hansker og maske.

1. Ansvar/Frekvens/Gjennomføring ved regelmessig overvåking av dødelighet:

Hva	Ansvar	Frekvens	Gjennomføring
Regelmessig overvåking av dødelighet	Driftsleder	Hver dag	Daglig røkting og fjerning av dødfisk og svimere. Ved stort antall svimere skal det vurderes å tilkalle ekstra folk for å fjerne disse. Alle svimere og villfisk som tas ut, skal avlives med slag i hodet eller med en overdose av Benzoak, Finquel eller Aquis. Registrering av dødelighet og årsak i Fishtalk (se under registreringer)
Hygiene (se renholdsplan)	Driftsleder	Hver dag	Dødfisk-stamp, håver og annet utstyr som blir benyttet ved dødfiskhåndtering, skal vaskes og desinfiseres etter bruk. Båten rengjøres etter dødfisktømming / plukking. Det bør være lengst mulig avstand fra dødfiskkar og fôrsekker/annet utstyr. Dødfisksystem / kvern skal rengjøres og desinfiseres daglig utvendig ved bruk. Søl fjernes umiddelbart. Bruk godkjent vaske-/desinfeksjonsmiddel.
Kverning, ensilering, lagring	Driftsleder	Hver dag	Fisken skal kvernes godt med tilsetning av maursyre, dosering 2-3 %. Alle partikler skal være under 5 mm. pH på ensilasjen skal undersøkes og være stabilt under 3,8 (3,5-3,8). pH måles jevnlig og ved overføring fra kvern til stortank. Ensilasjen skal sirkuleres en gang per døgn, slik at

			<p>best mulig kvalitet oppnås.</p> <p>Alle tanker og beholdere med ensilasje skal være merket med følgende tekst: "kategori 2- ikke til fôr".</p> <p>Det tilsettes Antiboil til ensilasjen for å unngå koking.</p>
Levering av ensilasje	Driftsleder	Når ensilasjela gertanken nærmer seg full	<p>Bestill tømning.</p> <p>Ensilasjen som er kategori 2 skal leveres til godkjent mottak. Leveringen skal dokumenteres med handelsdokument som arkiveres på lokaliteten.</p> <p>Ensilasjemottaker skal varsles når man vet at ensilasjen ikke er innenfor de rette verdiene.</p>

2. Ansvar/Frekvens/Gjennomføring ved forøket dødelighet/mistanke om sykdom i anlegget:

Hva	Ansvar	Frekvens	Gjennomføring
Forøket dødelighet	Driftsleder	Ved intern hendelse (eks mistanke om sykdom i anlegget, etter avlusning, eller håndtering, etter utsett etc)	<p>Ved forøket dødelighet røktes død fisk oftere enn 1 gang per dag. Røktes så mange ganger som skal til for å få kontroll på dødfisk og svimere.</p> <p>Varsle relevant personell (se beskrivelse under).</p> <p>Ved akutte hendelser eller mistanke om ILA, PD eller BKD henvises til: Beredskapsplan for Cermaq Norway.</p> <p>Ved vedvarende høy dødelighet eller kompromittert fiskevelferd henvises til: Prosedyre for ivaretagelse av fiskevelferd og -helse i Cermaq Norway.</p>
Forøket dødelighet Fisk <500 gram.	Driftsleder	Ukentlig: Ved dødelighet >0,35 % pr merd	<p>Varsle relevant personell (se beskrivelse under om varsling).</p> <p>Opprettelse av internhendelse i Intalex. <i>NB! En hendelse = et avvik.</i> Dette avviket blir liggende åpent til dødeligheten er normalisert (se beskrivelse under om intern hendelse).</p>
Forøket dødelighet Fisk >500 gram.		Ukentlig: Ved dødelighet >0,18 % pr merd	

Varsling ved forøket dødelighet/mistanke om sykdom i anlegget:

Fiskehelse, matfisksjef (NL) /produksjonssjef (FM) og Mattilsynet skal varsles umiddelbart ved:

- Uavklart forøket dødelighet
- Mistanke om sykdom på liste 1, 2 eller 3 i hht. Forskrift om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr
- Forhold som har medført vesentlige velferdsmessige konsekvenser for fisken (f.eks. sykdom, skade, svikt)

Områdeansvarlig Fiskehelse Nordland (Tiril Slettjord), skal ha varsel for NL	915 43 386
Områdeansvarlig Fiskehelse FM (Elisabeth Ann Myklebust), skal ha varsel for FM	480 82 122
Fiskehelsesjef	919 19 747
Matfisksjef NL	905 00 136
Produksjonssjef FM	951 77 617
Mattilsynet	22 40 00 00

Ved vedvarende forøket dødelighet skal ny helsekontroll gjennomføres innen 14 dager med mindre årsaksforhold er entydig og avklart. I slike tilfeller skal helsesituasjonen i hele anlegget vurderes. Mattilsynet holdes orientert. Henvises til Prosedyre for ivaretagelse av fiskevelferd og -helse i Cermaq Norway.

Varsling til Mattilsynet utføres av Fiskehelse (Områdeledere Fiskehelse FM/NL eller Fiskehelsesjef) skriftlig (postmottak@mattilsynet.no) med kopi til driftsleder. Ofte er ikke rotårsak eller omfang av en hendelse umiddelbart avklart. Varslingen til Mattilsynet kan da virke ufullstendig men det er likevel viktig at varslingen blir utført. Den umiddelbare varslingen følges deretter opp med ytterligere orientering til Mattilsynet etter hvert som omfang av hendelsen er avklart, og rotårsak identifisert.

Varslet skal inneholde:

Hvilke anlegg det gjelder

Omfang av dødelighet (tall i antall eller %)

Mulig rotårsak (smittsom sykdom, driftsuhell, annet)

Opplysninger om utført helsekontroll, helse rapport og/eller prøvesvar.

Eventuelle tiltak

Registreringer

Antall dødfisk og dødelighetsårsak skal registreres i Fishtalk. Dødfiskveilederen benyttes som hjelpemiddel i denne prosessen.

Oversikt over mengde syre som blir brukt registreres i dagbok.

Oversikt over mengde ensilasje levert fra anlegget registreres i biproduktregister og handelsdokument arkiveres bak dette skjema i perm. Handelsdokumentene nummereres fortløpende og føres i kronologisk rekkefølge i biproduktregisteret.

pH i ensilasje skal registreres regelmessig.

Intern hendelse

Målt pH under 3,5 og over 3,8 i ensilasje skal registreres som internhendelse i Intalex.

Levering av ensilasje med annen pH enn definert i avtale og/eller kadaverøs kvalitet skal registreres som internhendelse i Intalex.

Forøket dødelighet som definert over skal registreres som internhendelse i Intalex. Angi når og hvilket varsel som er sendt til Mattilsynet.

NB for anleggene, veldig viktig! En dødelighetshendelse registreres som et avvik/hendelse. Dvs at man ikke oppretter nye avvik på samme hendelse/situasjon/dødelighetsepisode. Feks. ved registrering av dødelighet etter avlusning ev andre driftsuhell, så er det ikke nødvendig å registrere/rapportere nytt avvik uken etter på samme merden selv om dødeligheten fortsatt er forhøyet. Avviket skal ligge åpent til dødeligheten igjen er normalisert, og kan først da lukkes.

NB for kvalitetspersonell, fiskehelsepersonell! I tilfeller der årsakssammenhengen umiddelbart ikke lar seg identifisere må avviket analyseres av fiskehelsepersonell for identifisering av rotårsak. Dette kan medføre behov for flere helsekontroller og prøveuttak. Analysen oppdateres fortløpende med dato for og beskrivelse av observasjoner, ev funn og prøveresultater og lagres mellom hver gang frem til rotårsak er identifisert. Internhendelsen (avviket) kan først lukkes når rotårsak er identifisert, og tilhørende dødelighet normalisert.

Brudd på rutiner som beskrevet i denne prosedyre skal registreres som internhendelse i Intalex.